

Solo de núcleo rural

JAVIER BUGALLO THIELEN
Arquitecto urbanista

Resumo: *Este artigo desenvolve a conferencia “Solo de núcleo rural “ presentada polo autor nas xornadas celebradas no mes de febreiro de 2011 no Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia, A Coruña, con motivo da celebración do curso de “Formación de arquitectos ao servizo da Administración local”, coa colaboración da EGAP.*

O presente artigo versa sobre a definición e regulación que, dos núcleos rurais galegos, se realizou na lexislación urbanística, cun breve percorrido descritivo polos distintos marcos normativos, dende a Lei do Solo de 1956, de carácter estatal, ata a vixente Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, de carácter autonómico, e as súas modificacións posteriores.

Desenvólvese en tres capítulos, o primeiro deles, introdutorio, relativo ao sistema de asentamentos de poboación no territorio galego; o segundo, relativo á regulación dos núcleos rurais na lexislación urbanística; e o último, referido ao vixente marco lexislativo autonómico e aos criterios establecidos para a súa delimitación.

Abstract: *This article develops the conference “Chan de núcleo rural”, presented by the author during the works’ day organized in February of 2011 at the Official School of Architects of Galicia, A Coruña, on the occasion of the course “Training of architects to the service of the Local Administration”, in collaboration with the EGAP.*

The present article studies the urban-planning legislation of small villages in countryside of Galicia, describing the different legal frames, from the Ley do Chan de 1.956, of Statal application, to the nowadays enforced Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia, of autonomic application, and its latter modifications.

It is structured in three chapters: the first one, introductory, related to the system of settlements in the Galician territory; the second, related to the regulation of the small villages in the town-planning legislation; and the last, referred to the valid autonomic legal frame and to the criteria established for its delimitation.

Índice: *1. Introducción. Caracterización do sistema de asentamentos de poboación en galicia. 2. Regulación dos núcleos rurais na lexislación urbanística. 2.1. Os núcleos rurais na lexislación estatal. 2.2. Os núcleos rurais na lexislación autonómica. 3. O vixente marco lexislativo autonómico: lei 9/2002, do 30 de decembro, de orde-*

nación urbanística e protección do medio rural de Galicia (louga) e modificacións posteriores. 3.1. A delimitación do solo de núcleo rural na lei 9/2002, do 30 de decembro (louga). 3.2. Situación actual. Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia. 3.3. Criterios actuais para a delimitación dos núcleos rurais. Instrución 4/2011, do 12 de abril. 3.4. Tramitación do plan de desenvolvemento dos núcleos rurais. Bibliografía.

1 Introducción. Caracterización do sistema de asentamentos de poboación en Galicia

A Comunidade Autónoma de Galicia conta cunha superficie de 29.574,4 km² de extensión e unha poboación de 2.797.653 habitantes¹, cifra que representa o 6,03% da poboación total do Estado, así como unha densidade de 94,6 habitantes/km².

Esta poboación distribúese nun total de 30.098 entidades singulares de poboación², que supoñen preto da metade do total nacional (64.803), situados nas 3.778 parroquias que integran os 315 concellos galegos.

Táboa 1. Distribución da poboación. IGE 2009

POBOACIÓN: Nº DE HABITANTES	Nº DE ENTIDADES SINGULARES DE POBOACIÓN	PORCENTAXE
>100.000	2	1,38%
100.000 - 50.001	5	
50.000 - 10.001	12	
10.000 - 1.001	182	
1.000 - 501	213	9,09 %
500 - 101	2.735	
< 100	26.948	89,53%
TOTAL	30.098	100%

Táboa 2. Entidades de poboación. IGE 2009

NÚCLEOS DE POBOACIÓN (>10 EDIFICACIÓNS OU >50 HAB.)	DISEMINADO (<10 EDIFICACIÓNS OU <50 HAB.)
10.283	20.484

Este elevado número de asentamentos de poboación é un dos trazos máis característicos da estrutura territorial de Galicia respecto a outras comunidades do Estado e que caracteriza o modelo de ocupación do territorio galego, representando unha acusada dispersión da súa poboación asentada en áreas rurais, cun forte minifundismo na tenza das terras, conformando as aldeas³, lugares ou casais que, englobadas en divisións parroquiais, integran cada municipio⁴ galego.

1 INE. **Padrón. Explotación estatística e Toponimia a 1 de xaneiro**. 2010.

2 IGE 2009. **Información Estatística**. <http://www.ige.eu>.

Enténdese por Entidade singular de poboación calquera área habitable do termo municipal, habitada ou excepcionalmente deshabitada, claramente diferenciada dentro deste, e que é coñecida por unha denominación específica que a identifica sen posibilidade de confusión.

Considérase *Núcleo de poboación* a un conxunto de polo menos dez edificacións, que están a formar rúas, prazas e outras vías urbanas. Por excepción, o número de edificacións poderá ser inferior a 10, sempre que a poboación que habita as mesmas supere os 50 habitantes.

As edificacións ou vivendas dunha entidade singular de poboación que non poden ser incluídas no concepto de núcleo considéranse en *diseminado*.

3 A. PRECEDO LEDO. **Galicia: estrutura do territorio e organización comarcal**. 1987.

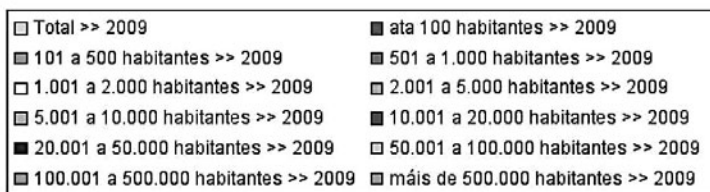
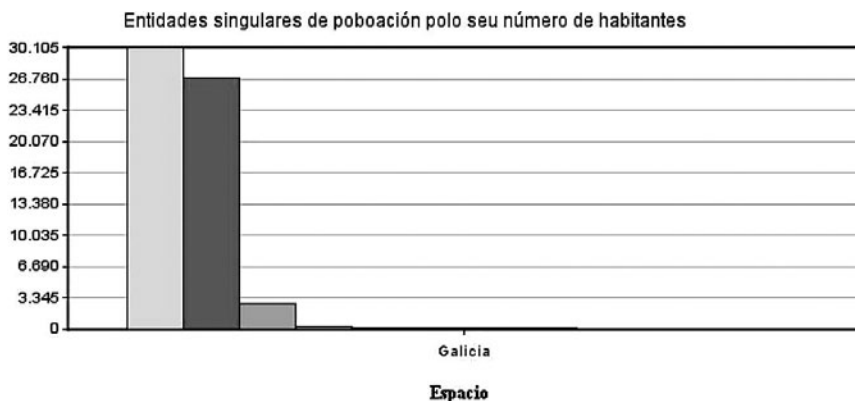
"Unidade do hábitat máis elemental, formada por unha agrupación de casas pequenas cuxa función é exclusivamente rural e está ligado a un espazo agrario organizado en pequenas rendas que constitúen o seu soporte económico e territorial".

DICIONARIO DA REAL ACADEMIA GALEGA. *"Cada núcleo pequeno de poboación, en que se divide unha parroquia, de carácter rural e poucos veciños."*

4 FARÍÑA JAMARDO, J. **A parroquia rural en Galicia**.

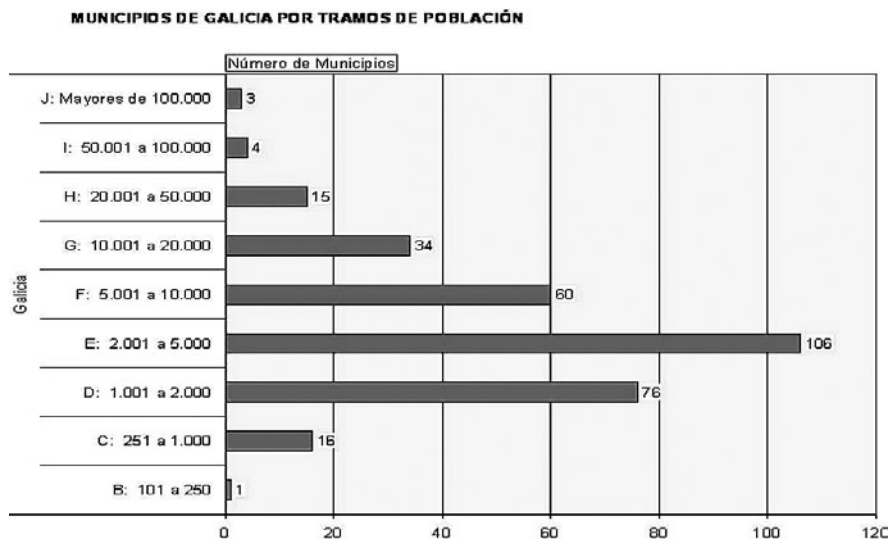
En Galicia, o municipio é un conxunto de parroquias, aldeas e casaríos, cunha entidade de poboación máis céntrica e populosa onde se asenta a capitalidade e que a pesar do século e medio transcorrido dende a súa creación nin sequera conseguiu converter —salvo raras excepcións— a súa capitalidade nun centro urbano: nun núcleo efectivo de atracción e concentración". 1975.





Preto do 99% destes núcleos teñen menos de 500 habitantes e o 89,5% menos de 100 habitantes, albergando o 72% dos núcleos menos de 10 fogares. O 67% dos habitantes de Galicia reside en núcleos de máis de 5.000 habitantes⁵, mentres que o 16,5% da poboación reside en núcleos de menos de 50 habitantes ou de menos de 10 vivendas.

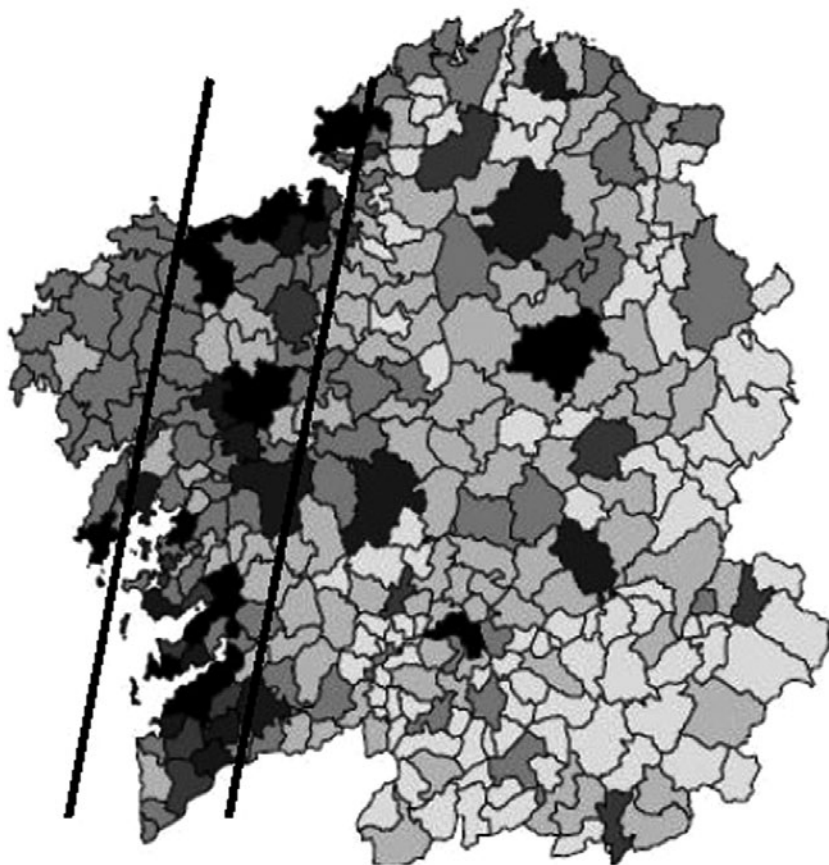
Un municipio representativo da estrutura territorial de Galicia corresponde cun concello de poboación entre 2.000 a 5.000 habitantes, cunha media de 100 entidades de poboación e con menos de 10 vivendas por entidade.



Fonte: As entidades locais en Galicia. Ministerio de Política Territorial.

Á súa vez, esta distribución poboacional caracterízase por unha forte polarización xeográfica coa maior parte da poboación galega residindo no eixe litoral atlántico Vigo-Pontevedra-Santiago-A Coruña-Ferrol, agrupada no 16% dos concellos galegos.

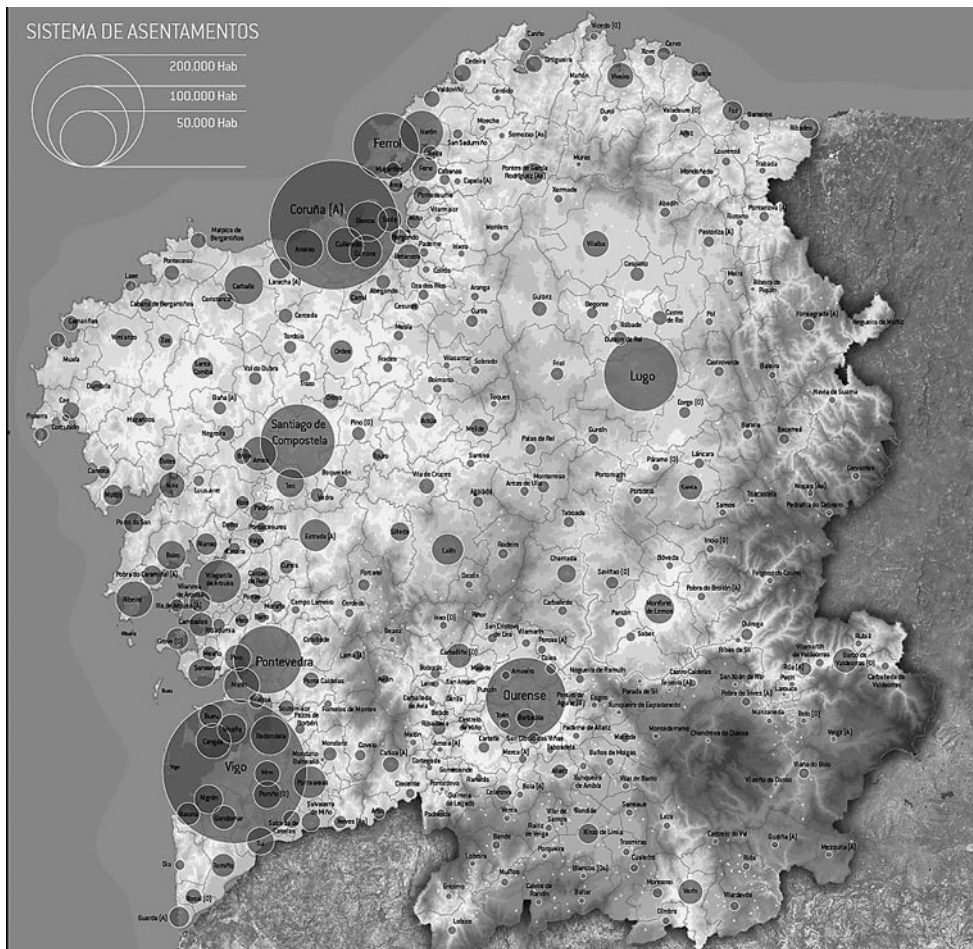
O 45% da poboación radica nos 9 concellos máis poboados: A Coruña, Ferrol, Narón, Santiago, Lugo, Ourense, Pontevedra, Vigo e Vilagarcía, que constitúen os núcleos urbanos máis dinámicos do territorio galego. En conxunto, nestas cidades e os seus contornos de influencia agrúpanse o 56% de toda a poboación galega.



Fonte: IMIT. Xunta

A forte dispersión da poboación e o elevado número de asentamentos, escasamente poboados na súa gran maioría, xunto cos fenómenos migratorios propiciaron os procesos de abandono dos núcleos de poboación estando o 4% (1.337)⁶ do total sen ningún habitante, o que representa catro de cada dez poboacións baleiras de España, tras aumentar esta porcentaxe un 25% nos últimos dez anos. Así mesmo, actualmente en 735 núcleos só reside un veciño, aspecto que previsiblemente acelerará este escenario regresivo; estimándose que a medio prazo cerca da cuarta parte dos asentamentos de poboación en Galicia quedarán abandonados.

6 IGE 2008.



Fonte: DOT. Documento de Inicio 2009.

Esta situación configura a realidade social e territorial da Comunidade Autónoma de Galicia, baseada nun sistema de asentamentos de poboación moi numeroso e disperso, de moi pequena entidade poboacional, que condiciona as posibilidades de desenvolvemento destes núcleos, estando moitos abocados ao seu abandono por falta de relevo xeracional e de oportunidades de desenvolvemento; situación que provocou unha forte humanización do territorio, supeditado historicamente a un sistema agrario de autoconsumo. Esta realidade, propia de áreas do interior do territorio galego, moi marcada nas provincias de Lugo e Ourense, enfróntase coa forte dinámica económica e poboacional de localidades urbanas situadas no ámbito da franxa litoral, articuladas arredor das áreas metropolitanas de Vigo-Pontevedra e A Coruña-Ferrol.

Podemos concluir que a estrutura territorial da poboación en Galicia está caracterizada por unha forte dispersión dos seus asentamentos, na súa maioría de reducido tamaño; por un numeroso conxunto de cabeceiras comarcais que exercen o rango de pequenas cidades; e pola existencia dun policentrismo urbano de cidades de tamaño medio configurado, principalmente, na franxa litoral.

2 Regulación dos núcleos rurais na lexislación urbanística

2.1 Os núcleos rurais na lexislación estatal

A lexislación estatal en materia de urbanismo non incorporou expresamente o recoñecemento das singularidades propias deste sistema de asentamento de poboación de Galicia, caracterizado pola predominancia case absoluta (89,5%) de núcleos rurais de tamaño reducido (de menos de 100 habitantes) ou moi reducido (72% con menos de 10 vivendas), por canto as diferentes leis de ámbito nacional mantiveron o esquema da clasificación do solo que figuraba na primeira Lei do Solo estatal de 1.956⁷, segundo as súas clases de *Urbano*, *Reserva Urbana* e *Rústico*, baseada na transformación do rural en urbano.

As sucesivas leis do solo de carácter estatal, a **Lei 19/1975**, do 2 de maio, de reforma da Lei sobre Réxime do Solo e Ordenación Urbana e o **Real Decreto 1346/1976**, do 9 de abril de 1.976, polo que se aproba o seu Texto Refundido; a **Lei 8/1990**, do 25 de xullo, de reforma do réxime Urbanístico e Valoracións do Solo e o **Real Decreto Lexislativo 1/1992**, do 26 de xuño, polo que se aproba o seu Texto Refundido (derrogada en boa medida pola **Sentenza 61/1997** do Tribunal Constitucional); e a **Lei 6/1998**, do 13 de abril, sobre Réxime do Solo e Valoracións mantiveron con carácter de lexislación básica o réxime urbanístico do solo segundo as clases de *Urbano*, *Urbanizable* (*programado ou non programado*) ou, no seu caso, *Apto para Urbanizar* e *Non Urbanizable* ou clases equivalentes reguladas pola lexislación urbanística⁸.

O Estado ten a plena competencia constitucional para regular o dereito de propiedade do solo ao obxecto de lograr o cumprimento do principio constitucional de garantir a igualdade das condicións básicas do seu exercicio en todo o territorio nacional, establecendo os preceptos básicos do réxime xurídico do solo que deben ser asumidos polas lexislacións urbanísticas das Comunidades Autónomas, podendo estas desenvolver o seu contido e establecer novos preceptos sempre que non se opoñan aos establecidos na lexislación estatal.

Esta falta de recoñecemento expreso das singularidades do sistema de asentamento de poboación propio de Galicia, substancialmente diferente aos doutras CCAA, provocou conflitos na aplicación de preceptos legais de carácter estatal, como, entre outras, no recoñecemento dos núcleos rurais existentes no litoral galego aos efectos da aplicación da Lei de Costas de 1.998 e o seu Regulamento⁹ de 1.989 en relación á zona de servidume de protección, nos criterios de valoración dos relatorios catastrais.

A vixente **Lei 8/2007**, do 28 de maio, de solo e o posterior **REAL DECRETO LEXISLATIVO 2/2008**, do 20 de xuño, polo que se aproba o texto refundido da lei de solo alteraron estas situacións básicas do solo, reducíndoas a dúas: Solo Rural e Solo Urbanizado; pero á

7 Lei sobre o Réxime do Solo e de Ordenación Urbana (Lei 12/05/1956).

8 Esta consideración enlaza co definido no artigo 7 da anterior Lei 6/1998, do 13 de abril, sobre Réxime do Solo e Valoracións: "Aos efectos da presente lei, o solo clasifícase en urbano, urbanizable e non urbanizable ou clases equivalentes reguladas pola lexislación urbanística".

9 Disposición Transitoria Novena do R. D. 1471/1989, do 1 de decembro, polo que se aproba o Regulamento Xeral para Desenvolvemento e Execución da Lei 22/1988, do 28 de xullo, de Costas: "... Só se considerará como solo urbano o que teña expresamente establecida esta clasificación nos instrumentos de ordenación vixentes na data de entrada en vigor da Lei de Costas, salvo que se trate de áreas urbanas en que a edificación estivese consolidada ou os terreos dispuxesen dos servizos esixidos na lexislación urbanística competente lles recoñecese expresamente ese carácter."



vez, considera dentro desta, as posibles peculiaridades dos núcleos tradicionais legalmente asentados no medio rural:

“Artigo 12. Situacións básicas do solo.

1. **Todo o solo atópase, aos efectos desta Lei, nunha das situacións básicas de solo rural ou de solo urbanizado.**

2. *Está na situación de solo rural:*

a. *En todo caso, o solo preservado pola ordenación territorial e urbanística da súa transformación mediante a urbanización, que deberá incluír, como mínimo, os terreos excluídos da devandita transformación pola lexislación de protección ou policía do dominio público, da natureza ou do patrimonio cultural, os que deban quedar suxeitos a tal protección conforme á ordenación territorial e urbanística polos valores neles concorrentes, mesmo os ecolóxicos, agrícolas, gandeiros, forestais e paisaxísticos, así como aqueles con riscos naturais ou tecnolóxicos, incluídos os de inundación ou doutros accidentes graves, e cantos outros prevexa a lexislación de ordenación territorial ou urbanística.*

b. *O solo para o que os instrumentos de ordenación territorial e urbanística prevexan ou permitan o seu paso á situación de solo urbanizado, ata que remate a correspondente actuación de urbanización, e calquera outro que non reúna os requisitos a que se refire o apartado seguinte.*

3. *Atópase na situación de solo urbanizado o integrado de forma legal e efectiva na rede de dotacións e servizos propios dos núcleos de poboación. Entenderase que así acontece cando as parcelas, estean ou non edificadas, contén coas dotacións e os servizos requiridos pola lexislación urbanística ou poidan chegar a contar con eles sen outras obras que as de conexión das parcelas ás instalacións xa en funcionamento.*

*Ao establecer as dotacións e os servizos a que se refire o parágrafo anterior, a lexislación urbanística **poderá considerar as peculiaridades dos núcleos tradicionais legalmente asentados no medio rural**”.*

2.2 Os núcleos rurais na lexislación autonómica

A necesidade de recoñecemento e regulación específica do réxime urbanístico do solo nestes núcleos de poboación característicos da realidade galega levou a solucións xurídicas diferentes ás contidas en leis estatais, sendo un dos obxectivos básicos das diferentes lexislacións que, en materia de urbanismo e ordenación do territorio, se aprobaron no ámbito da Comunidade Autónoma de Galicia como consecuencia do exercicio das competencias que a Constitución Española de 1.978 atribúe ás comunidades autónomas para establecer o seu propio e singular marco normativo que regule o modelo territorial e de asentamento no seu propio territorio.

O marco normativo autonómico en materia de urbanismo estivo configurado por:

- **Lei 11/1985**, do 22 de agosto, de adaptación da do solo a Galicia (LASGA).
- **Normas complementarias e subsidiarias de plan** das provincias da Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra, do 14 de maio de 1991, que tiñan como antecedentes as das provincias de Pontevedra e A Coruña, de 1.971 e 1.974.
- **Lei 1/1997**, do 24 de marzo, do Solo de Galicia (LSG).
- **Lei 9/2002**, do 30 de decembro, de Ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia (LOUGA); e as súas modificacións posteriores:
 - **Lei 15/2004**, do 29 de decembro, de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de Ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.
 - **Lei 6/2007**, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia.
 - **Lei 6/2008**, do 19 de xuño, de medidas urxentes en materia de vivenda e solo, pola que se modifica a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de Ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.
 - **Lei 2/2010**, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

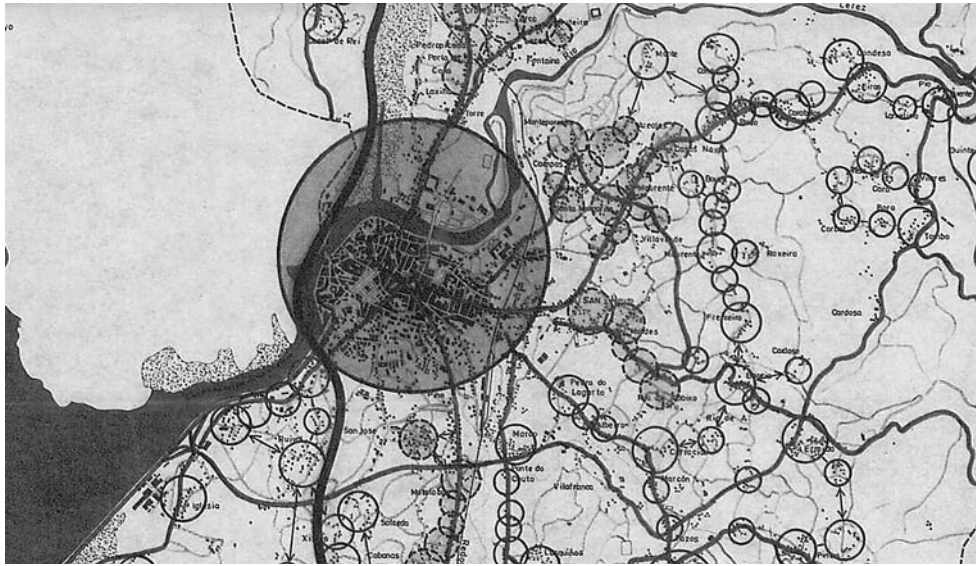
- Lei 11/1985, do 22 de agosto, de adaptación da do solo a Galicia (LASGA)

En desenvolvemento das súas competencias autonómicas que, en materia de “ordenación do territorio e do litoral, urbanismo e vivenda”, se establecían no seu Estatuto de Autonomía de 1.981, a Comunidade Autónoma de Galicia aproba no ano 1.985 a Lei 11/1985, do 22 de agosto, de adaptación da do solo a Galicia.

Esta nova lexislación autonómica respecta o esquema de ordenación contido na lexislación estatal, modificando e desenvolvendo aspectos concretos para a súa aplicación diferenciada ao territorio galego. Incorpora o estudo do medio rural, considerando a estrutura comarcal, parroquial e o modelo de asentamento poboacional como elementos definitorios da estrutura territorial de Galicia, modificando a visión do territorio como colector de realidades urbanas que estaba configurada nas leis estatais do solo de 1.956 e de 1.976.

A LASGA centrou o seu contido na regulación dos núcleos rurais, por canto a clasificación do solo e o seu réxime xurídico establecidos na lexislación estatal non resultaban acordes coa realidade do territorio galego, non existindo unha clase de solo específica.





Detalle de Plano: Sistema e estrutura de núcleos de poboación. Plan Xeral de Pontevedra 1.989.

Esta lei¹⁰ reconece o carácter de núcleo rural existente a:

"... aquelas áreas do territorio que, por existir agrupacións de vivendas e xurdir relacións propias da vida comunitaria que as convertan nun asentamento poboacional singularizado, diferenciado e identificado, o plano ou as normas definan como tales, tendo en conta, polo menos, os parámetros de número e densidade de vivendas e distancia entre edificacións".

Así mesmo, considera outros parámetros definitorios do núcleo rural:

"... os determinados pola súa situación e pola especial vinculación ou preeminencia de actividades primarias de carácter agrícola, gandeiro, forestal, pesqueiro ou análogos".

Por primeira vez, considérase o sistema de núcleos de poboación de territorio constituído polos núcleos urbanos e rurais existentes, diferenciando estes entre **tradicionais e de recente formación**, intentando encaixar nestes a clasificación do solo da lexislación estatal, pero sen establecer un réxime xurídico específico dos núcleos rurais. Para estes efectos, diferencia á súa vez os terreos comprendidos dentro dos núcleos rurais como: **urbanos, urbanizables programados ou non programados ou aptos para urbanizar ou non urbanizables**¹¹.

¹⁰ Artigo 12.

¹¹ Esta categoría de non urbanizable non é de aplicación nos núcleos rurais de recente formación, conservando a súa condición rural.



Detalle de Plano: Clasificación do Solo T.M. Plan Xeral de Pontevedra (1.989).

CLASIFICACIÓN DO SOLO		
1	SUELO URBANO CIUDAD	SUELO URBANIZABLE RESIDENCIAL
2	SUELO URBANO ESTRIBELA	SUELO URBANIZABLE INDUSTRIAL-ALMACENAJE
3	SUELO URBANO PONTE-SAMPAIO	SUELO URBANIZABLE COMERCIAL
	NUCLEOS RURALES SUELO NO URBANIZABLE	NUCLEOS RURALES SUELO URBANO
		SUELO NO URBANIZABLE COMUN
		SUELO NO URBANIZABLE PROTECCION FORESTAL
		SUELO NO URBANIZABLE PROTECCION PAISAJISTICA
		SUELO NO URBANIZABLE PROTECCION MARISMAS

Nesta lexislación non se considera o núcleo rural como unha clase específica de solo, senón que o seu ámbito pode estar integrado por algunha ou algunhas das definidas no seu réxime urbanístico do solo¹²: solo urbano, urbanizable (programado ou non programado) ou apto para urbanizar, e non urbanizable.

Establécese a ordenación dos núcleos rurais ben directamente mediante as determinacións do plan xeral ou ben mediante a redacción de plan especial: de reforma interior cando afecta a solo urbano ou de mellora do medio se afecta a terreos clasificados como non urbanizables dos núcleos rurais tradicionais.

- Normas complementarias e subsidiarias de plan da Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra, do 14 de maio de 1991

Co obxecto de cubrir a lagoa existente en materia de plan urbanístico naqueles concellos sen plan xeral, adaptado ou non á Lei 11/1985, aprobáronse estas Normas Complementarias e Subsidiarias de plan, establecendo o réxime xeral aplicable aos núcleos de poboación existentes, aos que define no seu artigo 8º:

*“Aos efectos destas normas considéranse **núcleos de poboación** aquelas áreas do territorio nas que existindo agrupacións de 10 ou máis vivendas e xurdindo relacións propias da vida comunitaria, constitúen un asentamento de poboación singularizado por un topónimo, diferenciado nos censos e padróns oficiais e é identificado como tal pola poboación residente e pola práctica habitual administrativa local”.*

Así mesmo, no artigo 10º definiase o concepto de núcleos rurais:

“*Considéranse **núcleos rurais** as áreas do territorio que, reunindo os requisitos do artigo oitavo, se caracterizan por unha especial vinculación ás actividades do sector primario de carácter agrícola, gandeiro, forestal, pesqueiro ou análogas e cunha densidade mínima de 3 vivendas por hectárea*”.

O réxime de solo que establece para os núcleos rurais explícitase no seu artigo 13:

“1. Nestes núcleos o solo poderá ter a condición de **solo urbano ou solo non urbanizable de núcleo rural**. A súa determinación realizarase en función do cumprimento dos requisitos relativos á consolidación da edificación ou servizos existentes.

2. Dependendo da clase de solo de que se trate aplicarase o réxime xurídico establecido para cada unha delas nestas normas”.

Nos artigos 22 e 23 establécense as Ordenanzas Reguladoras de aplicación no solo urbano de núcleo rural, sendo as condicións de edificación máis representativas a parcela mínima de 300 m², ocupación máxima do 40% e altura máxima de 7 metros¹³ (Baixo+1 planta + BC).

Así mesmo, establece as ordenanzas reguladoras do solo non urbanizable de núcleo rural, diferenciando dúas zonas: a dos **núcleos preexistentes acreditados e de tolerancia exterior**¹⁴ destes. As condicións de edificación máis representativas do solo non urbanizable de núcleo rural correspondían cunha parcela mínima de 600 e 1.000 m², respectivamente, unha edificabilidade máxima de 0,4 m²/m², unha ocupación máxima do 30% e altura máxima de 7 metros (Baixo + 1 planta + BC).



Fonte: Normas Subsidiarias de Plan do Grove (1996)

13 Altura medida no centro das fachadas, sendo de 8,00 m. en calquera punto do perímetro da edificación.

14 Constituída por unha franxa de 40 metros de profundidade, paralela á liña poligonal de bordo dos núcleos acreditados.



É de resaltar que aínda hoxe, 69 concellos galegos non dispoñen de plan xeral municipal, rexéndose aínda por estas Normas complementarias e subsidiarias de plan do ano 1.991.

- Lei 1/1997, do 24 de marzo, do Solo de Galicia (LSG).

Con motivo das consecuencias que, no ordenamento xurídico urbanístico estatal, produciu a sentenza 61/1997 do Tribunal Constitucional, derogando a maior parte da Lei do Solo de 1.992 por invadir competencias autonómicas exclusivas en materia de urbanismo, o lexislador galego aprobou o novo marco lexislativo configurado pola Lei 1/1997, do Solo de Galicia.

Esta Lei desenvolve, revisando en profundidade, a definición do núcleo rural contido na Lei 11/1985, no que os terreos se podían clasificar como urbanos, urbanizables programados ou non programados ou aptos para urbanizar ou non urbanizables; unha clasificación que respondía a criterios de adaptación da lexislación estatal ao marco autonómico, sen establecer un réxime xurídico propio.

Na exposición de motivos desta lei indícase que se establece un novo tipo de solo, **Solo de núcleo rural**, que corresponde ao fenómeno característico dos asentamentos de poboación de Galicia. Incorporárase a obriga de realizar un estudo detallado do medio rural e do sistema de núcleos, avanzando na liña que, neste sentido, iniciou a anterior Lei 11/1985. Defínese esta categoría específica de solo para o que se integra no ámbito da delimitación dos núcleos rurais, basicamente equivalente ao que na anterior Lei 11/1985, de adaptación da do solo a Galicia se configuraba como solo non urbanizable de núcleo rural tradicional, pero cun sentido máis apropiado á propia natureza dos núcleos rurais, establecendo un réxime xurídico diferenciado das outras clases de solo.

Trátase dunha diferenza significativa respecto da anterior Lei 11/1985, na que o núcleo rural non correspondía cunha clase propia de solo. O artigo 63 incorporaba dentro da clasificación do solo a establecer polos plans xerais na ordenación integral do seu termo municipal, a clase de solo de núcleo rural:

"1. Os plans xerais de ordenación municipal deberán clasificar o territorio municipal en todos ou algúns dos seguintes tipos de solo: Urbano¹⁵, de núcleo rural, urbanizable e rústico¹⁶."

Á súa vez, o artigo 66 establecía:

"Clasificaranse como solo de núcleo rural os terreos que se inclúen no ámbito dos núcleos rurais delimitados polo plan".

Así mesmo, o artigo 75 define o *concepto de núcleo rural*:

"1. Terán o carácter de núcleos rurais as áreas do territorio que, por existir agrupacións de vivendas e xurdir relacións propias da vida comunitaria, constitúan un asentamento de poboación singularizado por un topónimo, diferenciado nos

15 Consolidado ou non consolidado.

16 Distinguindo dúas categorías no Solo Rústico: Común e de Especial Protección.

censos e padróns oficiais e identificado como tal pola poboación residente e pola práctica administrativa local, que se caracterizasen pola súa especial vinculación coas actividades do sector primario de carácter agrícola, gandeiro, forestal, pesqueiro ou análogas.

2. *Conforme aos parámetros sinalados no número precedente e en función da división da propiedade dos terreos, condicións topográficas, elementos naturais e infraestrutura existente, o plan delimitará graficamente os núcleos rurais comprendidos no territorio”.*

Esta lexislación indicaba dentro do obxecto específico¹⁷ dos plans xerais de ordenación municipal:

- *“En solo de núcleo rural, efectuar a súa delimitación e establecer as condicións básicas para a regulación do uso dos terreos e da edificación, con expresa determinación dos supostos en que resultase procedente a formulación dun plan especial de mellora do núcleo”.*

Así mesmo, establecía a necesidade de incorporar dentro do contido¹⁸ das determinacións xerais daqueles:

- e) ***Análise do modelo de asentamento poboacional***, ao obxecto de determinar as medidas a adoptar para a súa preservación e mellora, definindo os elementos que o constitúan, destacando, cando menos, o marco comarcal, a división parroquial, o sistema de núcleos de poboación existentes e a súa relación co medio natural ou produtivo. Nesta análise farase referencia aos indicadores que poidan determinar a necesidade de formular plans especiais de mellora do núcleo rural, como consecuencia da aparición de situacións de complexidade urbanística.

Esta lei impoñía aos plans xerais as seguintes determinacións¹⁹ en solo de núcleo rural:

- a. *Delimitación do seu perímetro.*
- b. *Asignación de usos e tipoloxías pormenorizadas congruentes coas características e natureza do núcleo rural.*
- c. *No seu caso, localización reservada para dotacións e equipamentos, sinalando o seu carácter público ou privado.*
- d. *Se é o caso, trazado e características da rede viaria pública, con señalamiento de aliñacións e rasantes.*
- e. *Regulamentación do uso pormenorizado dos terreos e construcións, así como das características estéticas da edificación, que deberán adaptarse ao ámbito en que estean situadas.*
- f. *Fixación dos indicadores que darán lugar á necesidade de redactar un plan especial de mellora do núcleo para facer fronte á complexidade urbanística sobrevida.*

¹⁷ Artigo 9.1.

¹⁸ Artigos 10 e 17.

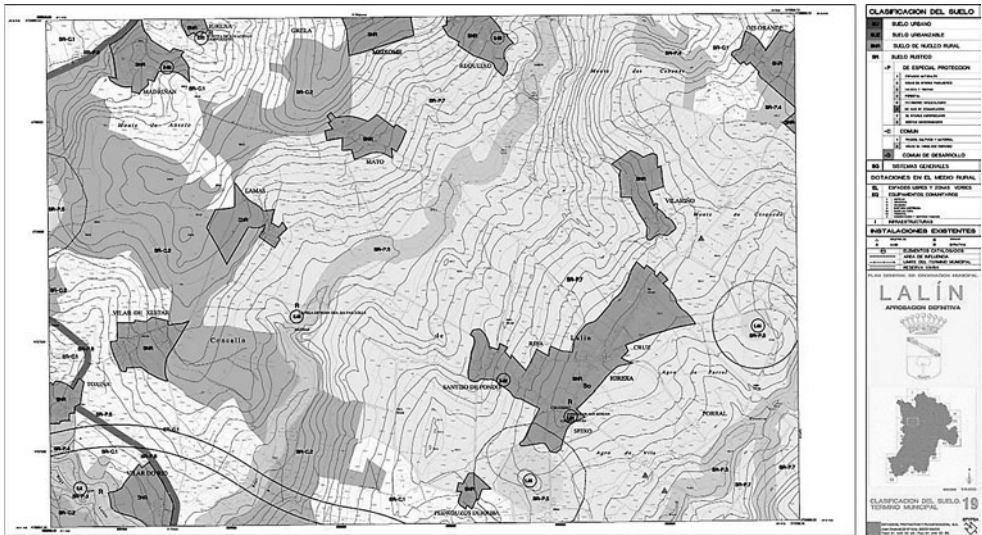
¹⁹ Artigo 13.



Como reflexo da relevancia que adquire esta nova clase de solo (*de núcleo rural*) dentro da ordenación integral do territorio municipal coa entrada en vigor desta Lei 1/1997, especialmente en municipios de carácter rural, expónse na seguinte táboa as cuantificacións xerais relativas á clasificación do solo nun destes concellos situados no interior de Galicia que conta con plan xeral adaptado a aquela, sendo un dos de maior extensión de toda Galicia e cunha elevada densidade de núcleos²⁰ de poboación, moi numerosos, de pequena entidade moi diseminados polo territorio.

CLASIFICACIÓN DO SOLO DO TERMO MUNICIPAL. PXOM DE LALÍN²¹

Solo urbano (SU)	268,19 Ha	0,82%
Solo de núcleo rural (SNR)	1.861,12 Ha	5,72%
Solo urbanizable (SUE)	34,71 Ha	0,11%
Solo rústico (SR)		
– Común de desenvolvemento (SR-D)	202,20 Ha	0,62%
– Común (SR-C)	17.662 Ha	54,24%
– De especial protección (SR-P)	12.532 Ha	38,49%
Solo rústico	30.193,78 Ha	92,73%
Total termo municipal	32.560,00 Ha	100%



Fonte: P.X.O.M. de Lalín (1.999)

Esta Lei 1/1997 tamén incorporaba a figura do PROXECTO DE ORDENACIÓN DO MEDIO RURAL dentro dos instrumentos de plan aplicables a municipios de baixa complexidade urbanística e que non optasen pola formulación de plan xeral de ordenación municipal, tendo por finalidade a realización do estudo do medio rural e do sistema de núcleos de poboación, de natureza urbana e rural. Este instrumento de plan

20 336 núcleos de poboación repartidos nun territorio de 325,6 km².

21 Aprobado definitivamente o 5/2/1999.

municipal só podía clasificar o territorio municipal en: solo urbano, solo de núcleo rural e solo rústico.

En desenvolvemento das determinacións establecidas nos instrumentos de plan municipal relativas aos núcleos rurais, a Lei 1/1997 incorporaba a figura do PLAN ESPECIAL DE MELLORA DOS NÚCLEOS RURAIS²² coa finalidade do establecemento da ordenación pormenorizada no ámbito dos seus núcleos rurais de poboación; sendo obrigatoria a súa formulación nos supostos en que se produzan os **indicadores que acrediten a existencia de complexidade urbanística no núcleo rural**, ou cando as circunstancias urbanísticas así o aconsellasen. Tamén, se poderían formular os devanditos plans especiais ao obxecto de desenvolver unha actuación integral sobre unha parte do núcleo rural, estando, neste caso, limitada a densidade máxima a 25 viv/Ha.

A este respecto, e a xeito de exemplo, cítase o contido dun plan xeral de ordenación municipal²³ en relación á determinación dos devanditos indicadores:

"2. Para estes efectos, e en aplicación do artigo 10.e) da Lei do Solo, determinanse os seguintes indicadores que determinan a necesidade de formulación destes plans especiais:

- a) *Que o número de licenzas de nova edificación solicitadas para o núcleo rural excedan o 50% do número de vivendas existentes que se recollen nas Determinacións para o desenvolvemento e execución do plan (Núcleos Rurais) e que supoñan vinte (20) ou máis vivendas.*
- b) *Que se pretendan acometer novos desenvolvementos residenciais que afecten a un ámbito superior a 8.000 m² de superficie ou supoñan máis de 20 vivendas.*
- c) *En núcleos rurais que superen as 20 vivendas nos que exista déficits respecto aos estándares mínimos de espazos libres e zonas verdes e equipamentos comunitarios dos núcleos rurais que este Plan Xeral establece, que fagan conveniente a redacción dese plan co fin de corrixir estas deficiencias mediante a súa execución. Os estándares mínimos de solo para dotacións públicas establécense en 2 m² por vivenda para equipamento social e 10 m² de espazos libres e zonas verde por vivenda.*
- d) *Que existan circunstancias de complexidade urbanística que, a xuízo da Administración, o fagan aconsellable".*

No réxime do solo de núcleos rurais establécense os dereitos e obrigas dos propietarios no suposto de execución dos *plans especiais de mellora dos núcleos rurais*²⁴, coa obriga de cesión dos terreos destinados a viais, equipamentos e dotacións públicas; custear e executar as obras necesarias de infraestruturas; e cesión do aproveitamento urbanístico correspondente ao Concello (15%).

²² Artigo 27.

²³ P.X.O.M. de Lalín (Pontevedra), 1999.

²⁴ Artigo 76.5.

3 O vixente marco lexislativo autonómico: Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia (LOUGA) e modificacións posteriores²⁵

Transcorridos 5 anos dende a *Lei 1/1997, do solo de Galicia*, o lexislador revisa o marco normativo autonómico procurando solucionar as disfuncións observadas durante a súa aplicación, así como recoller os efectos derivados da *Lei (estatal) 6/1998, do 13 de abril, sobre Réxime do Solo e Valoracións* e do *Real Decreto Lexislativo 4/2000, de medidas urxentes de liberalización no sector inmobiliario* que entre outras cuestións, identifica o solo non urbanizable co susceptible de protección, ao suprimir deste concepto “... así como aqueles outros que considere inadecuados para un desenvolvemento urbano”²⁶.

Esta nova lexislación responde a criterios comunitarios²⁷ establecidos en materia de ordenación do territorio que procuran a súa cohesión económica e social, intentando reconducir procesos de transformación non adecuados dos núcleos de poboación situados no medio rural, establecendo o marco regulatorio do **solo de núcleo rural**, con dereitos e obrigas, diferenciado do solo urbano, urbanizable ou rústico, sendo a única comunidade autónoma que estableceu esa clase de solo específica; incorporando como obxectivo básico a protección do medio rural galego, tratando de conxugar o desenvolvemento deste medio coa preservación dos recursos naturais e demais valores existentes (culturais, arquitectónicos, paisaxísticos, históricos, ambientais ...).

Deste xeito, contense na Exposición de Motivos da Lei:

“En efecto, na presente Lei non só se regula o réxime do solo rústico e se establece o marco definitorio do solo do núcleo rural, cos seus dereitos e obrigas afastados tanto do solo urbano ou urbanizable coma do solo rústico, senón que se traza unha verdadeira política territorial sobre o medio rural”.

Reforza a protección do medio rural e dos seus asentamentos de poboación ao establecer a obrigatoriedade do plan urbanístico de incorporar especificamente na súa documentación²⁸ un *Estudo do medio rural e análise do modelo de asentamento poboacional*, e un *Estudo de sostenibilidade ambiental, impacto territorial e paisaxístico*²⁹.

Así, o artigo 61.3 da lei 9/2002 (LOUGA) determina:

“3. A análise do modelo de asentamento poboacional terá por obxecto determinar as medidas a adoptar para a preservación e mellora do medio rural, definindo os elementos que o constitúan e a súa inserción no marco comarcal e destacando a división parroquial, o sistema de núcleos de poboación e a súa relación co medio natural ou produtivo.

25 Lei 15/2004, do 29 de decembro, e Lei 2/2010, do 25 de marzo.

26 Punto 2 do artigo 9. *Lei 6/1998, do 13 de abril, sobre Réxime do Solo e Valoracións.*

27 Documento Europa 2000 + sobre cooperación para a ordenación do territorio europeo.

28 Artigo 61.

29 Posteriormente derogado por Lei 6/2007, do 11 de maio, de medidas urxentes en materia de ordenación do territorio e do litoral de Galicia, ao incorporarse a Avaliación Ambiental Estratéxica (AAE) dos instrumentos de ordenación do territorio e do plan urbanístico.



Co fin de fundamentar a delimitación dos núcleos rurais, deberá analizar individualizadamente cada núcleo, a súa morfoloxía, infraestruturas e dotacións urbanísticas existentes, consolidación edificatoria, patrimonio arquitectónico e cultural e calquera outra circunstancia urbanística relevante para xustificar as determinacións sobre o solo de núcleo rural. O estudo incluírá unha ficha, plano e fotografía aérea individualizada para cada núcleo rural, en cuxos documentos se recollerá a información urbanística anteriormente indicada”.

É por iso que esta lei afonda no estudo dos núcleos rurais, ao esixir unha análise individualizada e pormenorizada de cada un deles, e a súa inserción no sistema de núcleos de poboación do territorio.

Este interese expresado na consideración dos núcleos rurais estivo condicionada pola definición que a propia lei realizou do **solo de núcleo rural**, ao que incorporou maiores condicións limitativas que as establecidas na Lei 1/1997, por canto esixía que o seu recoñecemento se realizase atendendo tamén ás características morfolóxicas e ás tipoloxías tradicionais das edificacións, o cal exclúe deste concepto os asentamentos e desenvolvementos xurdidos no medio rural dende mediados do século pasado e que configuran grande parte do territorio e da paisaxe galega, en numerosos casos realizados de xeito desafortunado. Estes crecementos, proliferaron nas periferias suburbanas de cidades e vilas a medida que foron obxecto de expectativas e actuacións urbanísticas; aínda que tamén, a menor escala, produciuse no contorno dos núcleos tradicionais existentes, alterando moitas veces as características morfolóxicas deses núcleos.

A este respecto, o artigo 13 establecía:

- “1. Constitúen o solo de núcleo rural os terreos que serven de soporte a un asentamento de poboación singularizado en función das súas **características morfolóxicas, tipoloxía tradicional das edificacións**, vinculación coa explotación racional dos recursos naturais ou de circunstancias doutra índole que manifesten a imbricación racional do núcleo co medio físico onde se sitúa e que figuren diferenciados administrativamente nos censos e padróns oficiais, así como as áreas de expansión ou crecemento destes asentamentos.*
- 2. O plan urbanístico deberá realizar unha análise detallada da formación e evolución dos asentamentos, das súas peculiaridades urbanísticas, morfolóxicas, do seu grao de consolidación pola edificación e das súas expectativas de desenvolvemento, así como das **tipoloxías edificatorias, forma dos ocós e das cubertas, e características dos materiais, cores e formas construtivas empregadas nas edificacións e construcións tradicionais de cada asentamento”.***

A visión, historicista, que dende esta Lei, con anterioridade á súa modificación pola Lei 2/2010, do 25 de marzo, se realizaba do solo de núcleo rural correspondía exclusivamente con asentamentos de poboación singularizados e identificados administrativamente que posúisen características tipolóxicas e formas de vida da súa poboación tradicionais; cando en moitas ocasións estes núcleos perderan a vinculación da súa poboación co medio rural no que se insiren, converténdose en lugares de residencia e de usos económicos e sociais que pouco ou nada ten que ver coa explotación racional dos recursos naturais.

Con este criterio, o réxime do núcleo rural exprésase no art. 24:



“Os terreos que os plans xerais inclúan nas áreas delimitadas como núcleos rurais de poboación serán destinados aos usos relacionados coas actividades propias do medio rural e coas necesidades da poboación residente nos devanditos núcleos”.

Así mesmo, o artigo 27³⁰ restrinxía os usos permitidos nos núcleos rurais aos vinculados co medio rural:

“O uso característico das edificacións nos núcleos rurais será o residencial. Así mesmo, poderanse permitir usos comerciais, produtivos, turísticos, e tradicionais ligados á vida rural, así como pequenos talleres, sempre que non se altere a estrutura morfolóxica do asentamento e o novo uso contribúa a revitalizar a vida rural e mellorar o nivel de vida dos seus moradores e que, en todo caso, resulten compatibles co uso residencial”.

Esta lei incorpora o instrumento dos PLANS ESPECIAIS DE PROTECCIÓN, REHABILITACIÓN E MELLORA DO MEDIO RURAL³¹ para o desenvolvemento urbanístico de, entre outros:

- “1. Estes plans especiais terán por finalidade a protección, rehabilitación e mellora dos **elementos máis característicos da arquitectura rural, das formas de edificación tradicionais, dos conxuntos significativos configurados por elas e dos núcleos rurais.***
- 2. O ámbito de cada plan especial abranguerá os terreos comprendidos nun ou varios núcleos rurais completos, así como os terreos clasificados como solo rústico pertencentes a un ou varios termos municipais”.*

Aqueles asentamentos xurdidos á marxe do plan que non estivesen integrados na malla urbana nin reunisen as características propias destes núcleos rurais tradicionais deberíanse clasificar como solo urbanizable ao amparo do establecido na súa *Disposición Transitoria décimo terceira*. Tamén se establece³² o réxime de aplicación aos municipios con plan non adaptado a esta Lei 9/2002:

*“e) **Ao solo incluído no ámbito dos núcleos rurais tradicionais delimitados ao amparo da Lei 11/1985, de adaptación da do solo a Galicia, ou clasificado como solo de núcleo rural segundo a Lei 1/1997, do solo de Galicia, aplicaráselle integramente o disposto na presente Lei para o solo de núcleo rural, sen prexuízo das maiores limitacións establecidas polo plan.***

Non obstante o anterior, aos terreos incluídos en polígonos en execución por contar con instrumento de equidistribución aprobado definitivamente con anterioridade á entrada en vigor da Lei 9/2002, seralles de aplicación o réxime de solo urbano non consolidado, sen prexuízo de respectar a ordenación establecida polo plan especial.

Aos terreos incluídos no ámbito do núcleo rural delimitado que non presenten un grao de consolidación pola edificación superior ao 50% aplicaráselles o réxime establecido pola presente Lei para as áreas de expansión do solo de núcleo rural.

³⁰ Derrogado por Lei 2/2010, do 25 de marzo.

³¹ Artigo 72 LOUGA.

³² Disposición Transitoria primeira.

A través do procedemento de modificación do plan xeral, poderase delimitar ou revisar a delimitación individualizada dos núcleos rurais existentes, segundo os criterios establecidos polo artigo 13 da presente lei.

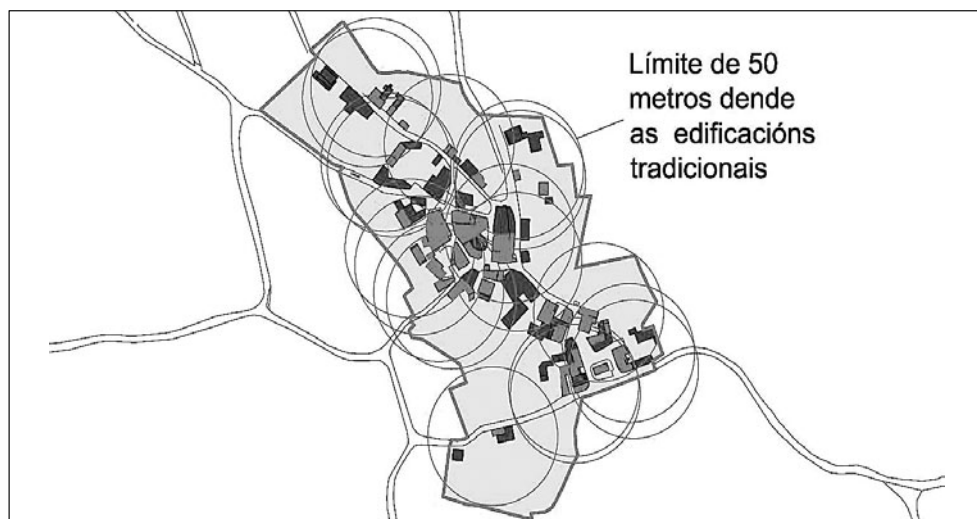
O plan xeral modificado ou revisado poderá incluír dentro da área de expansión aqueles terreos que foron clasificados como solo de núcleo rural ao amparo do establecido pola Lei 1/1997, do solo de Galicia, aínda que non cumpran todos os requisitos establecidos polo artigo 13 da presente lei”.

Así mesmo, e atendendo ao establecido nestas disposicións transitorias da Lei 9/2002, recoñécense como solo de núcleo rural delimitacións de núcleos rurais realizadas ao amparo de lexislacións anteriores.

3.1 A delimitación do solo de núcleo rural na Lei 9/2002, do 30 de decembro (LOUGA)

A delimitación que do solo de núcleo rural se realiza nesta lei (art. 13.3 LOUGA) responde a un dobre criterio:

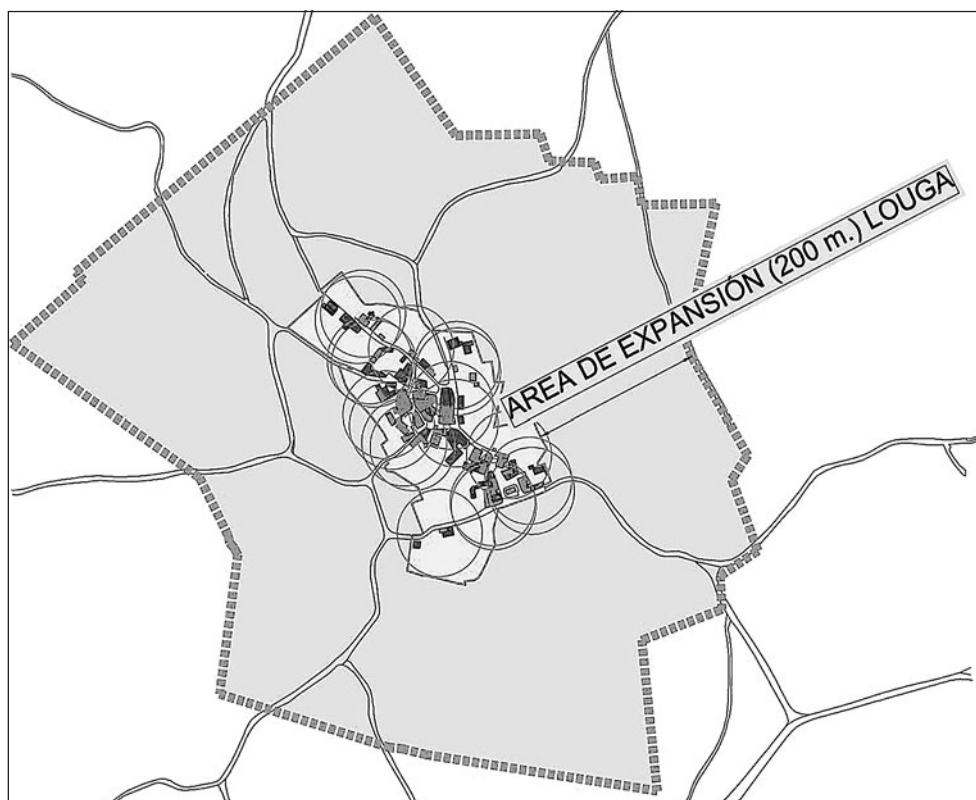
- De recoñecemento das características tradicionais.
“O plan delimitará o ámbito dos núcleos rurais en atención á proximidade das edificacións, os lazos de relación e coherencia entre lugares dun mesmo asentamento con topónimo diferenciado, a morfoloxía e tipoloxías propias dos devanditos asentamentos e da área xeográfica en que se atopan (casal, lugar, aldea, rueiro ou outro)”.
- De grao de consolidación.
“O ámbito delimitado presente unha consolidación pola edificación de, polo menos, o 50%, de acordo coa ordenación proposta e trazando unha liña perimetral que encerre as edificacións tradicionais do asentamento seguindo o parceiro e as pegadas físicas existentes (camiños, ríos, regatos, cómaros e outros) e, como máximo, a 50 metros das devanditas edificacións tradicionais”.



É de resaltar, a concreción que se realiza nesta lei para a delimitación gráfica dos núcleos ao impoñer límites de distancia fronte ao establecido na anterior LSG 1997, que só impoñía a delimitación gráfica dos núcleos atendendo á "división da propiedade dos terreos, condicións topográficas, elementos naturais e infraestruturas existentes"³³.

Así mesmo se establecen os criterios de delimitación para as **áreas de expansión** destes núcleos:

*"Igualmente delimitará a área de expansión dos devanditos núcleos, de acordo cos criterios de crecemento que o plan urbanístico contemple. A devandita área estará comprendida polos terreos delimitados por unha **liña poligonal paralela á de circunscrición do núcleo existente e como máximo a 200 metros lineais desta sen que, en ningún caso, poida afectar a solo rústico especialmente protexido**".*



Este esquema mostra a delimitación máxima que podería alcanzar a **ÁREA DE EXPANSIÓN**³⁴ (200 metros dende a envolvente do núcleo), ámbito que evidentemente se deberá reaxustar coas estimacións de poboación que realice o plan municipal e ao respecto de espazos protexidos.

33 Artigo 75.

34 Concepto derogado pola Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.



SOLO DE NÚCLEO RURAL
 Javier Bugallo Thielen
 Págs. 57-91

Regap

MONOGRÁFICO
 Ordenación do territorio e urbanismo

Tamén se limita o crecemento dos núcleos costeiros:

“Os núcleos rurais situados na franxa de 200 metros desde o límite interior da ribeira do mar non poderán ser ampliados en dirección ao mar salvo nos casos excepcionais en que o Consello da Xunta o autorice expresamente, pola especial configuración da zona costeira onde se atopen ou por motivos xustificadas de interese público, xustificando a necesidade da iniciativa, a oportunidade e a súa conveniencia en relación co interese xeral”.

A práctica na redacción do plan urbanístico veu considerando como *edificacións tradicionais*, as existentes a mediados do século pasado, e que se poden identificar no denominado “voe americano” do ano 1.956.



En relación ao segundo dos criterios establecidos, GRAO DE CONSOLIDACIÓN DO NÚCLEO RURAL, acompáñase como referencia o procedemento que establece a *Axencia de protección da legalidade urbanística*³⁵ da Xunta de Galicia, dispoñible na súa páxina web. O devandito procedemento debe revisarse segundo os cambios introducidos a este respecto nas modificacións posteriores da lei³⁶.

Este criterio de consolidación do núcleo orixinario mantívose nas modificacións posteriores da Lei 9/2002 sendo de aplicación no tipo básico de solo de "núcleo rural histórico-tradicional" definido pola Lei 2/2010, do 5 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

Seguidamente acompáñanse esquemas explicativos, a xuízo do autor, dos criterios establecidos na Lei 9/2002 para a delimitación gráfica dos núcleos rurais. Estes criterios deben ser actualizados coa publicación da INSTRUCIÓN 4/2011, en canto á metodoloxía para o cálculo do grao de consolidación edificatoria.

ANÁLISE DO GRAO DE CONSOLIDACIÓN DO NÚCLEO RURAL (Axencia de protección da legalidade urbanística)

1º IDENTIFICACIÓN DO NÚCLEO:

Para a análise do grao de consolidación do núcleo rural, inicialmente se identifica o núcleo a analizar nos diferentes documentos da normativa municipal: memoria, planimetría, estudo do medio rural, información, etc.

2º DATOS DO NÚCLEO:

Tomaranse como válidos os datos reflectidos nos diferentes documentos da normativa municipal obtendo o ámbito delimitado do núcleo, a superficie do núcleo, a superficie mínima da parcela edificable, o número de edificacións no momento da normativa, etc.

3º SUPERFICIE NETA EDIFICABLE DO NÚCLEO RURAL:

Como método xeral, aplicaráselle unha redución do 20% á superficie bruta do núcleo en estudo (obtida da ficha do núcleo rural de poboación ou dos planos se non existise tal dato na normativa), que correspondería aos viarios, zonas verdes, espazos públicos, dotacións, parcelas inedificables por diferentes razóns, etc., polo que se considerará ao restante 80% como a superficie neta edificable do núcleo rural.

4º NÚMERO DE PARCELAS EDIFICABLES:

A superficie neta edificable do núcleo rural resultante da operación anterior dividirse pola superficie mínima de parcela establecida pola normativa urbanística vixente no concello, obténdose o número de parcelas edificables do núcleo.

³⁵ www.axenciaurbanistica.es

³⁶ A este respecto, tamén se debe considerar a INSTRUCIÓN 4/2011, do 12 de abril, sobre a metodoloxía de cálculo do grao de consolidación edificatoria na Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia (DOG nº 91, 11/05/2011).

5º GRAO DE CONSOLIDACIÓN INICIAL:

Obtense comparando o número de edificacións no momento da redacción da normativa (obtido anteriormente) co número de parcelas edificables. No caso que o grao de consolidación pola edificación sexa superior ao 50%, segundo o apartado e) da disposición transitoria primeira da LOUGA, aplicaráselle o réxime establecido no artigo 24 para o núcleo rural tradicional e se non resulta superior ao 50%, continuaremos o proceso.

6º DELIMITACIÓN DO ÁMBITO DO NÚCLEO NOS PLANOS DA NORMATIVA MUNICIPAL:

Identificarase a delimitación do ámbito do núcleo obxecto da análise nos planos da normativa municipal.

7º DELIMITACIÓN DO ÁMBITO DO NÚCLEO NA ORTOFOTOGRAFÍA DO SIXPAC:

Trasladarase a delimitación do ámbito do núcleo obtida anteriormente á ortofotografía do SIXPAC.

8º RECONTO DAS EDIFICACIÓNS EXISTENTES:

Contabilizaranse as edificacións existentes no ámbito do núcleo rural delimitado nos planos da normativa municipal trasladado á ortofotografía reflectida no SIXPAC.

9º GRAO DE CONSOLIDACIÓN:

Obteranse comparando o número de edificacións obtido no punto anterior co número de parcelas edificables obtidas no punto catro. Segundo o apartado e) da disposición transitoria primeira da LOUGA, se o ámbito estudado presenta un grao de consolidación pola edificación superior ao 50%, aplicaráselle o réxime establecido no artigo 24 para o núcleo rural tradicional e se non resulta superior ao 50%, aplicaráselle o réxime establecido no artigo 24 para as áreas de expansión.

ANÁLISE DO MODELO DE ASENTAMENTO POBOACIONAL (Artigo 61.3)

A análise do modelo de asentamento poboacional terá por obxecto determinar as medidas a adoptar para a súa ordenación e mellora, e a preservación dos asentamentos históricos tradicionais, definindo elementos que o constitúan e a súa inserción no marco comarcal e destacando a división parroquial, o sistema de núcleos de poboación, a súa capacidade de acollida da demanda previsible de uso residencial no medio rural, e a súa relación co medio natural ou produtivo. Para cada núcleo rural elaborárase unha ficha, composta de plano, fotografía aérea e datos informativos:

PLAN XERAL DE ORDENACIÓN MUNICIPAL - FICHAS DE NÚCLEOS

NÚCLEO:		PARROQUIA:	
Nº HABITANTES (poboación de dereito segundo o IISGA caso a caso)			
EDIFICACIONES EXISTENTES			
VIVIENDAS	TRABAZIONAIS	RECINTOS	POSTIGORES A 1980
DENSIDADE DE VIVIENDAS (VIVIENDAS/HECTÁREA)			
CONSERVACIONES ADICIONAIS DA VIVIENDA (NÚMERO)			
NAVES	USO AGRÍCOLA		
	USO COMERCIAL/INDUSTRIAL		
	OUTRAS		
SUPERFICIE MEDIA DA PARCELA:			
GRADO DE CONSOLIDACIÓN			
SUPERFICIE DO ASENTAMENTO TRADICIONAL DELIMITADO			
PORCENTAXE DE CONSOLIDACIÓN CONFORME A ORDENACIÓN PREVISTA:			
SERVIZOS EXISTENTES			
ANXA:	(CARACTERÍSTICAS)		
SANITARIAMENTO:	(CARACTERÍSTICAS)		
OUTROS:	(CARACTERÍSTICAS)		
ESPAZOS LIBRES E EQUIPAMENTOS EXISTENTES			
ZONAS VERDES/ESPAZOS LIBRES:	SUPERFICIE:	TITULARIDADE:	
EQUIPAMENTOS:	TIPO:	SUPERFICIE:	TITULARIDADE:
	TIPO:	SUPERFICIE:	TITULARIDADE:
ESTADO DA REDE VIARIA PÚBLICA			
BETA:	TIPO TRAVESAMENTO:	ESTADO:	

Os DATOS recollidos na ficha serán os relativos a edificacións (número delas por cada tipo, densidade, disposición, antigüidade, usos, etc), parcelario (superficies medias, disposición, forma, etc), poboación, equipamentos, espazos libres, viario e servizos, elementos patrimoniais de interese, etc. Cada ficha expresará o grao de consolidación que se deduce das edificacións existentes en comparación coa ordenación prevista, en relación coas superficies abrangidas na delimitación do asentamento tradicional (sen contar a liña de expansión).



FOTOGRAFÍA AÉREA: vertical, preferiblemente en cor, cunha resolución que permita a identificación auxiliada das imaxes, e correspondente á voz máis recente dispoñible. De empregar ortofotografía para reflectir os datos expresados no PLANO A ESCALA 1/2000, deberán presentarse dúas imaxes dila, unha sen estes datos e outra con eles.



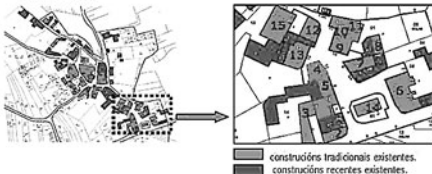
PLANO (OU ORTOFOTOGRAFÍA) A ESCALA 1/2000 ou de maior detalle. Debe representar tódalas edificacións existentes, entre as que deben quedar diferenciadas as vivendas, distinguindo entre as de carácter tradicional (pódese considera-la referencia cronolóxica de mediados do século XX) e as recentes. Igualmente reflectirá a topografía, parcelario, viario e espazos públicos, equipamentos, elementos de interese e calquera outra información territorial de interese. Neste plano se trazará a liña perimétrica delimitadora do núcleo, auxiliada ao disposto no artigo 13 da Lei 9/2002.

FICHAS DE NÚCLEOS. Elaborado a partir do Prego de Prescricións Técnicas para a redacción dun Plan Xeral de Ordenación Municipal. De aplicación por aqueles concellos que obteñan axudas da Xunta de Galicia.

ORDENACIÓN DOS NÚCLEOS RURAIS_Delimitación dos Núcleos Rurais (Artigo 13.3)

Delimitación do Solo do Núcleo Rural (SNR). Artigo 13.3 a)

1 Localización e identificación do número de construcións tradicionais existentes (anterior a mediados s.XX)



2 Delimitación dunha liña perimétrica que encerre as edificacións tradicionais do asentamento segundo o parcelario e as pegadas físicas existentes (camiños, ríos, regatos, córmaros e outros) e, como máximo, a 50 metros das devanditas edificacións tradicionais.



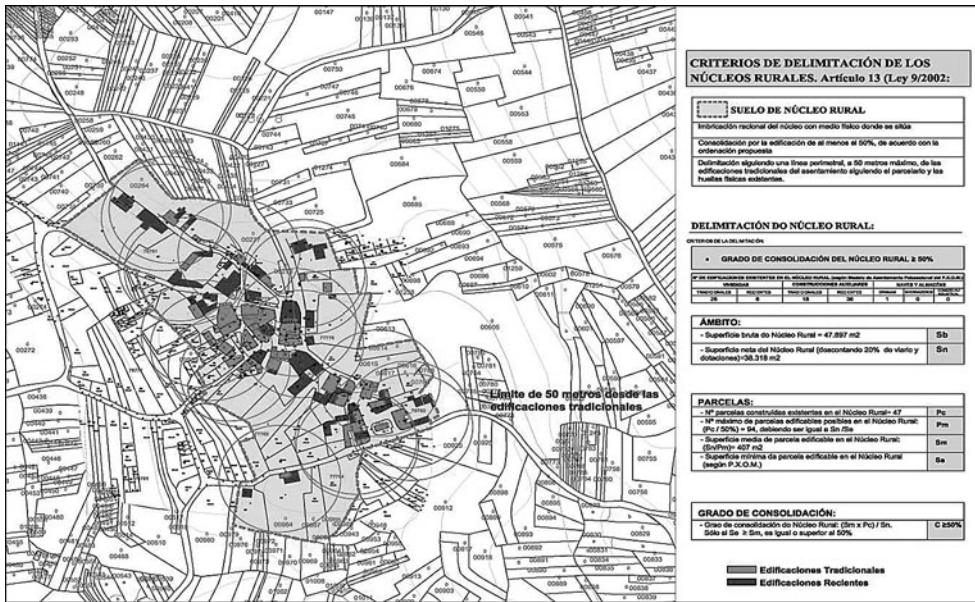
3 Comprobación do grao de consolidación que debe ser maior ao 50% da ordenación proposta.

- Superficie bruta do ámbito delimitado;
 - Superficie neta descontando 20% de dotacións e viario;
 - Cálculo do grao de consolidación segundo parcela mínima edificable establecida polo planeamento.
- Dúas opcións básicas:
Superficie da Parcela media ou de 300 m² (Lei 9/2002)



4 Reaxuste da delimitación para acadar o grao de 50%, seguindo límites físicos, en caso de incumprir.





Elaboración propia: exemplo de delimitación de solo de núcleo rural, segundo parceiro catastral (nº de parcelas).

3.2 Situación actual. Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

A entrada en vigor da *Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia* supuxo, mantendo o modelo vixente, a reformulación de determinados aspectos estratéxicos da LOUGA, cos seguintes obxectivos:

REFORMAS NA TRAMITACIÓN DO PLAN:

Obxectivo: *Lograr maior eficacia e operatividade na tramitación.*

- Redución de prazos (De 3 a 2 meses na intervención de órganos autonómicos, agás na aprobación definitiva de Plans Xerais).
- Maiores competencias municipais.
- Integración e simplificación de procedementos (Cooperación dos departamentos autonómicos no proceso de documentación e información para a redacción do plan).

INTEGRACIÓN DO PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN AMBIENTAL ESTRATÉXICA NO CONTIDO DO PLAN:

Obxectivo: *Integración de aspectos ambientais na toma de decisións do plan para procurar un desenvolvemento sostible.*



MODIFICACIÓN DO ESTATUTO XURÍDICO DO SOLO RÚSTICO:

Obxectivo: *Mayor competencia municipal no outorgamento de licenzas en solo rústico para usos vinculados coa explotación racional dos recursos e o uso natural dos predios.*

- Maior axilidade na tramitación administrativa sen necesidade de autorización autonómica neses casos.

MODIFICACIÓN DO RÉXIME URBANÍSTICO DO SOLO DE NÚCLEO RURAL:

Obxectivo: *Recoñecemento da existencia de asentamentos rurais non tradicionais. Maior protagonismo do P.X.O.M. no réxime urbanístico dos núcleos rurais.*

- Tipos básicos de núcleos rurais: Histórico-Tradicional, Común e Complexo.
- Plans especiais de ordenación (Competencia municipal).

REFORZO DA SEGURIDADE XURÍDICA E MAIOR ESTABILIDADE DO TRÁFICO INMOBILIARIO:

Obxectivo: *Incorporación ao patrimonio do titular en caso de transcorridos os prazos de caducidade para a restauración da legalidade urbanística.*

- Modulación do réxime xurídico das edificacións sen licenza e en situación de fóra de ordenación.

Aspecto básico desta modificación legislativa é o recoñecemento da existencia doutras realidades contemporáneas nos núcleos rurais, distintas ás de carácter tradicional que consagra a lei 9/2002 (LOUGA), que impedían o seu recoñecemento dentro desa clase de solo, con independencia do mandato ao plan municipal de priorizar a rehabilitación das edificacións ou espazos existentes³⁷.

Así, o artigo 13 expresa:

*“1. Constitúen o solo de núcleo rural as áreas do territorio que serven de soporte a un asentamento tradicional de poboación singularizado, identificable e diferenciado administrativamente nos censos e padróns oficiais, que o plan xeral defina e delimite como tales tendo en conta, polo menos, a **súa inclusión como tal ou na da súa área de influencia en plans anteriores, o número de edificacións, a densidade de vivendas, o seu grao de consolidación pola edificación e, no seu caso, a tipoloxía histórico-tradicional da súa armazón e das edificacións existentes neste**”.*

No seu artigo 25, amplía os usos do solo nos núcleos rurais, que non obrigatoriamente teñen que estar vinculados co medio rural, tal como establecía o texto orixinal da lei:

“1. O plan urbanístico definirá os usos e condicións de edificación admisibles nos ámbitos delimitados como núcleos rurais de poboación con supeditación ás determinacións contidas na presente lei.

2. O uso característico das edificacións nos núcleos rurais será o residencial. Consideraranse sempre como usos complementarios aqueles que garden relación directa cos

37 Artigo 29.4.

tradicionalmente ligados ao asentamento rural de que se trate ou que dean resposta ás necesidades da poboación residente nestes.

3. *Sen prexuízo das maiores limitacións que o plan urbanístico estableza en función do estudo pormenorizado de cada núcleo, dito plan poderá **permitir como usos compatibles os terciarios, produtivos, turísticos, os pequenos talleres e as novas tecnoloxías da información, así como os dotacionais, asistenciais e vinculados con servizos públicos***”.

Dentro das actuacións incompatibles nos núcleos rurais, inclúense as das edificacións características de zonas urbanas e as de calquera uso que sexan incompatibles coa tipoloxía definida no plan xeral.

Remite as estritas condicións de edificación nos núcleos rurais establecidas anteriormente pola Lei 9/2002 ao tipo básico de núcleo histórico-tradicional que define esta modificación legislativa, mentres nos restantes tipos as condicións de edificación serán as establecidas polo plan municipal, podendo mesmo este modificar, xustificadamente, algunhas daquelas.

Como se comentou, esta Lei 2/2010 revisa en profundidade o concepto do solo de núcleo rural establecido na LOUGA, dando cabida a novas realidades sociais e urbanísticas, establecendo para iso os seguintes tres tipos básicos³⁸:

- NÚCLEO RURAL HISTÓRICO –TRADICIONAL.
- NÚCLEO RURAL COMÚN.
- NÚCLEO RURAL COMPLEXO.

Coa finalidade de analizar a relación destas categorías coa morfoloxía dos núcleos rurais, é de especial interese as tipoloxías detalladas enunciadas por Fariña Tojo³⁹:

- “1. **Aldea nuclear con casarío denso**: *trátase dunha aldea pechada agrupada densamente nun único núcleo.*
2. **Aldea nuclear con casarío claro**: *aldea pechada cun único núcleo pero maior separación das casas entre si.*
3. **Aldea polinuclear con casarío denso**: *sería un conxunto de casaríos, normalmente cun máis importante.*
4. **Aldea polinuclear con casarío claro**: *comparte as características do tipo precedente pero con máis separación entre casas, se ben a devandita separación non chega a anular a diferenza entre núcleos.*
5. **Aldeas nucleares en nebulosa**: *trátase de formacións de casarío claro nas que non se distinguen núcleos máis importantes ca outros.*
6. **Parroquias enxames con aldea núcleo**: *é o mesmo tipo anterior pero cunha aldea máis importante.*

38 Artigo 13. Solo de núcleo rural.

39 JOSÉ FARIÑA TOJO. “Los asentamientos rurales en Galicia”. IEAL. Madrid, 1980. p 53-57.

7. **Parroquias en enxame:** serían aldeas nucleares en nebulosa pero máis claras aínda, de maneira que non se trata de diferentes aldeas senón dunha soa parroquia moi estendida”.

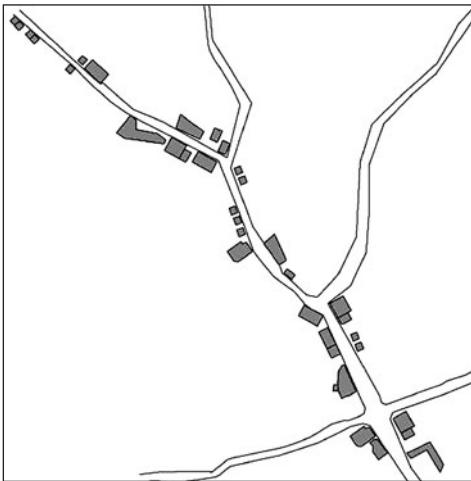
Aos efectos do presente artigo, co obxectivo de sintetizar as tipoloxías citadas, propóñense as seguintes:



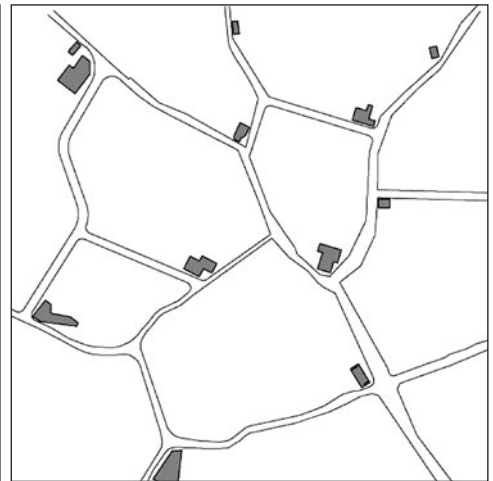
Nuclear ou compacto



Polinuclear




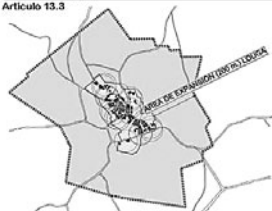
Crecedemento lineal



Difuso


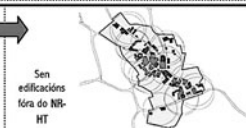
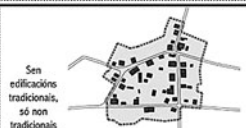
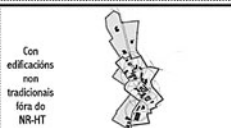

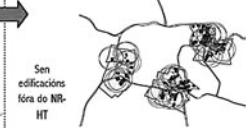












SUELO DE NÚCLEO RURAL Ley 9/2002 (Art. 13)
1. Constituyen el suelo de núcleo rural los terrenos que sirven de soporte a un asentamiento de población singularizado en función de sus características morfológicas, tipología tradicional de las edificaciones, vinculación con la explotación racional de los recursos naturales o de circunstancias de otra índole que manifiesten la imbricación racional del núcleo con el medio físico donde se sitúa y que figuren diferenciados administrativamente en los censos y padrones oficiales, así como las áreas de expansión o crecimiento de dichos asentamientos.

Núcleo Rural	
<p>Artículo 13.3</p>  <p>Límite de 50 metros desde las edificaciones tradicionales</p> <p>NÚCLEO RURAL Artículo 13.3</p>  <p>ÁREA DE EXPANSIÓN DE NÚCLEO RURAL</p>	<p>CRITERIOS DE DELIMITACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Consolidación por la edificación de al menos 50% de su ámbito. Línea perimetral como máximo a 50 metros de las edificaciones tradicionales. Cumpliendo con los criterios de crecimiento del PXOM, el área de expansión estará comprendida por los terrenos delimitados por una línea poligonal paralela a la de circunscripción del núcleo existente y como máximo a 200 metros lineales de la misma sin que, en ningún caso, pueda afectar suelo rústico especialmente protegido.

SUELO DE NÚCLEO RURAL Ley 2/2010, modificación de la Ley 9/2002 (Art.13)
1. Constituyen el suelo de núcleo rural las áreas del territorio que sirven de soporte a un asentamiento de población singularizado, identificable y diferenciado administrativamente en los censos y padrones oficiales, que el Plan general define y delimita como tales habida cuenta, por lo menos, su inclusión como tal o en la de su área de influencia en planeamientos anteriores, el número de edificaciones, la densidad de viviendas, su grado de consolidación por la edificación y, si es el caso, la tipología histórica tradicional de su estructura y de las edificaciones existentes en él.

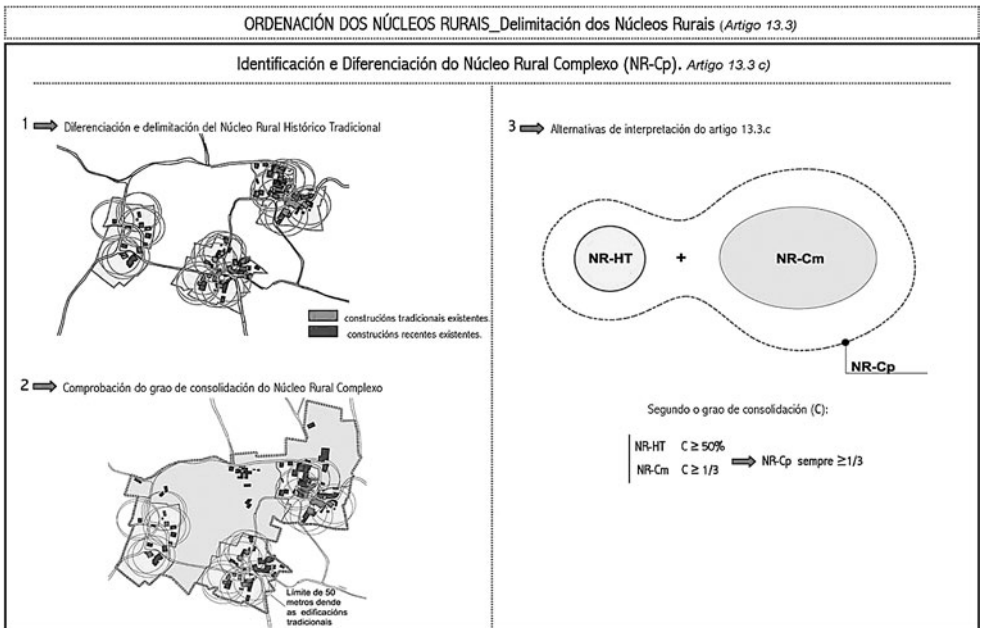
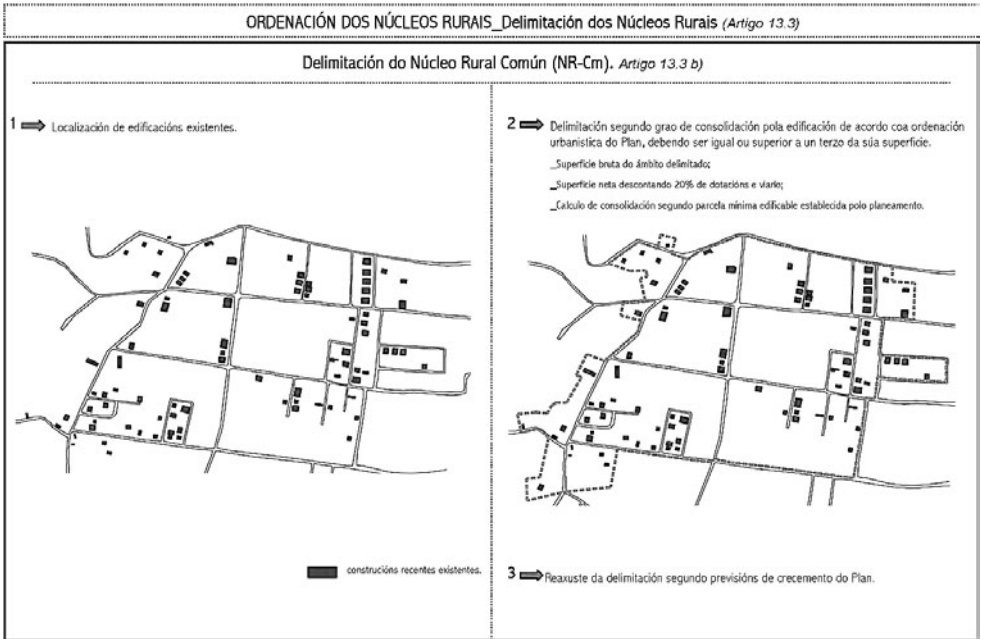
Tipos básicos de Núcleos Rurales	
<p>Artículo 13.3 a)</p>  <p>Límite de 50 metros desde las edificaciones tradicionales</p> <p>NÚCLEO RURAL HISTÓRICO-TRADICIONAL Artículo 13.3 b)</p>  <p>NÚCLEO RURAL COMÚN Artículo 13.3 c)</p>  <p>NÚCLEO RURAL COMPLEJO</p>	<p>CRITERIOS DE DELIMITACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Consolidación por la edificación de al menos 50% de su ámbito. Línea perimetral como máximo a 50 metros de las edificaciones tradicionales. Núcleo rural sin las características necesarias para su consideración como Núcleo Rural Histórico-Tradiconal. Delimitación según las previsiones de crecimiento establecidas por el P.X.O.M. para el núcleo rural. Grado de consolidación por la edificación, según la ordenación urbanística del P.X.O.M., igual o superior a un tercio de su superficie. Asentamiento de población resultado de la concurrencia y compatibilidad de los tipos básicos anteriores. Obligatoriedad de la diferenciación del Núcleo Rural Histórico-Tradiconal, según el artículo 13.3.a).

MORFOLOGÍA BÁSICA DOS ASENTAMIENTOS RURAIS	TIPOS BÁSICOS DE NÚCLEOS RURAIS		
	NR-HT	NR-Cm	NR-Cp
<p>NUCLEAR OU COMPACTO</p> 	 <p>Sen edificações fóra do NR-HT</p>	 <p>Sen edificações tradicionais, só non tradicionais</p>	 <p>Con edificações non tradicionais fóra do NR-HT</p>
<p>POLINUCLEAR</p> 	 <p>Sen edificações fóra do NR-HT</p>	 <p>Sen edificações tradicionais, só non tradicionais</p>	 <p>Con edificações non tradicionais fóra do NR-HT</p>
<p>CRECIMENTO LINEAL</p> 	 <p>Sen edificações fóra do NR-HT</p>	 <p>Sen edificações tradicionais, só non tradicionais</p>	 <p>Con edificações non tradicionais fóra do NR-HT</p>
<p>DIFUSO</p> 	 <p>Sen edificações tradicionais, só non tradicionais</p>	 <p>Sen edificações tradicionais, só non tradicionais</p>	 <p>Con edificações non tradicionais fóra do NR-HT</p>

SOLO DE NÚCLEO RURAL
Javier Bugallo Thielen
Páys. 57-91

Regap

MONOGRÁFICO
Ordenación do territorio e urbanismo



A Lei 2/2010 revisa e suprime, pola súa clara ineficacia e pola súa falta de adecuación para dar resposta aos procesos de desenvolvemento nas Áreas de Expansión previstas na Lei 9/2002 (LOUGA) para os núcleos rurais, os PLANS ESPECIAIS DE PROTECCIÓN, REHABILITACIÓN E MELLORA DO MEDIO RURAL que establecía o seu artigo 72, cuxo alcance abrangúa tanto elementos e conxuntos de arquitectura rural, como un ou varios núcleos rurais completos ou, mesmo, terreos clasificados como solo rústico pertencentes a un ou varios termos municipais. Tamén se podían redactar coa exclusiva finalidade de desenvolver

actuacións integrais sobre as Áreas de Expansión que constituísen unha unidade urbanística homoxénea e completa.

Coa finalidade de conseguir un plan de desenvolvemento máis operativo, a Lei 2/2010 establece expresamente a figura do PLAN ESPECIAL DE ORDENACIÓN DO NÚCLEO RURAL⁴⁰, cuxo ámbito comprende a totalidade ou parte do núcleo rural respectivo:

“1. Estes plans especiais terán por finalidade completar a ordenación detallada dos núcleos rurais que o plan xeral lle diferira, así como facer fronte á complexidade urbanística sobrevinda nestes cando se dean os indicadores que o plan xeral fixara ao respecto”.

Tamén, se recolle a posibilidade de redacción do plan especial coa exclusiva finalidade de *“completar o trazado da súa rede viaria e a sinalización de aliñacións e rasantes ou para asegurar a existencia de redes de dotación de servizos abondos”*; sendo neste caso, obxecto dunha tramitación moito máis sinxela, semellante á prevista para os estudos de detalle.

Así mesmo, establécese a reordenación de núcleos rurais situados en ámbitos de concentración parceira, que ao obxecto de obter unha rede viaria uniforme nas actuacións, obrígase á coordinación coas devanditas actuacións.

Coa finalidade expresada da protección do patrimonio edificado existente nos núcleos rurais, a lei 2/2010 prohibe o desenvolvemento de actuacións integrais nos núcleos histórico-tradicionais ou nas áreas delimitadas como tales nos núcleos complexos. Así mesmo, determina que os plans xerais de ordenación municipal deberán conter as determinacións necesarias para a conservación e recuperación da morfoloxía dos núcleos histórico-tradicionais e da súa estrutura parceira histórica e os seus usos tradicionais.

A lei mantén a condición necesaria previa da aprobación do expediente de delimitación de solo de núcleo rural para edificar nos núcleos rurais existentes en municipios sen plan, tal como se establecía na Disposición Adicional segunda da lei 9/2002.

La Disposición Transitoria primeira, no seu apartado e), establece o réxime aplicable aos núcleos rurais en ***municipios con plan non adaptado***:

“e) Ao solo incluído no ámbito dos núcleos rurais tradicionais delimitados ao amparo da Lei 11/1985, de adaptación da do solo a Galicia, na delimitación dun núcleo rural segundo a Lei 1/1997 do solo de Galicia, ou na da súa área de influencia, ou na de expansión delimitada ao amparo da Lei 9/2002, do 30 de decembro, aplicarase o seguinte réxime:

Aos terreos incluídos na delimitación do núcleo rural, ou na da súa área de influencia, ou na de expansión, que presenten un grao de consolidación pola edificación inferior ao 50% da súa superficie, aplicarase o réxime establecido na presente lei para o núcleo rural común, polo que se estará ao disposto nas determinacións contidas no plan vixente respectivo, coas seguintes especificacións que, en todo caso, deberán respectar as maiores limitacións establecidas no plan respectivo:

– Parcela mínima: 500 m².

40 Artigo 72. Lei 2/2010.



- *Altura máxima: $B+1+Bc$.*
- *Ocupación máxima: 40%.*

Aos terreos incluídos na delimitación do núcleo rural, ou na da súa área de influencia, ou na de expansión, que presenten un grao de consolidación pola edificación superior ao 50% da súa superficie, aplicarase o réxime establecido pola presente lei para o núcleo rural común, polo que se estará ao disposto nas determinacións contidas no plan vixente respectivo, coas seguintes especificacións, que, en todo caso, deberán respectar as maiores limitacións establecidas no plan respectivo:

- *Parcela mínima: 300 m².*
- *Altura máxima: $B+1+Bc$.*
- *Ocupación máxima: 50%.*

Non obstante o anterior, aos terreos incluídos en polígonos en execución por contar con instrumento de equidistribución aprobado definitivamente con anterioridade á entrada en vigor da Lei 9/2002 seralles de aplicación o réxime de solo urbano non consolidado, sen prexuízo de respectar a ordenación establecida polo plan.

Aos terreos delimitados como solo de núcleo rural de conformidade co previsto no artigo 13º. 2 da Lei 9/2002, do 30 de decembro, na súa redacción anterior á presente lei, situados dentro da circunscrición do núcleo existente, aplicarase o réxime previsto no artigo 29º. 1 da presente lei.

A través do procedemento de modificación do plan xeral, poderase delimitar ou revisar a delimitación e ordenación individualizada dos núcleos rurais existentes, segundo os criterios establecidos polos artigos 13º e 25º da presente lei.

Excepcionalmente, en supostos debidamente xustificadas e logo de informe preceptivo da Comisión Superior de Urbanismo de Galicia, o plan xeral modificado ou revisado poderá atemperar a esixencia de consolidación requirida polo artigo 13º.3.b) e c) da presente lei”.

3.3 Criterios actuais para a delimitación dos núcleos rurais. INSTRUCIÓN 4/2011, do 12 de abril

Coa finalidade de dar a coñecer os criterios a seguir pola Secretaría Xeral de Ordenación do Territorio e Urbanismo da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia na delimitación dos núcleos rurais, no exercicio das súas competencias en materia urbanística e en aras de maior transparencia na xestión administrativa e da seguridade xurídica, publicouse recentemente a *INSTRUCIÓN 4/2011, do 12 de abril, sobre a metodoloxía de cálculo do grao de consolidación edificatoria na Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia* (DOG nº 91, 11/05/2011).

A devandita Instrución, aínda non tendo os efectos propios dunha norma xurídica de natureza regulamentaria, expresa os aspectos básicos para o cálculo do grao de consolidación

dos núcleos rurais, baseado na concepción da densidade edificatoria existente que establece a Lei 2/2010, do 25 marzo (LOUGA).

Define o grao de consolidación como a relación entre o número de parcelas edificadas e o número de parcelas edificables, sendo aquelas as que albergan unha edificación destinada ao uso previsto no plan, non computando as ocupadas por construcións que non poidan ter a consideración de edificación segundo o artigo 2.2 da *Lei 38/1999, do 5 de novembro, de ordenación da edificación*. Na definición de parcelas edificables recolle aquelas que, sen estar destinadas ou previstas para viario ou dotación urbanística, reúnen as condicións mínimas para ser edificadas segundo a ordenación proposta polo plan, coa previsión das posibles operacións de parcelación debendo considerarse para iso o parceiro catastral existente coas súas edificacións.

Para o cómputo do grao de consolidación establece un coeficiente corrector de 1,75 como parámetro que reflicte a incidencia do viario, as dotacións e as parcelas non edificables por razón de forma, tamaño, estrutura da propiedade ou dispoñibilidade de acceso rodado.

A INSTRUCCIÓN 4/2011, do 12 de abril recolle dous métodos para o cálculo do grao de consolidación, gráfico e numérico ou simplificado.

- O método gráfico, de aplicación con carácter xeral, responde a un modelo de simulación consistente en proxectar as posibilidades de parcelación do parceiro existente segundo a ordenación prevista polo plan, en función dos seus parámetros urbanísticos.

$\text{GRAO DE CONSOLIDACIÓN (\%)} = \frac{\text{N}^\circ \text{ PARCELAS EDIFICADAS}}{\text{N}^\circ \text{ PARCELAS EDIFICABLES}} \times 100$

- O método numérico ou simplificado permite determinar o número total de parcelas edificables aplicando o coeficiente corrector ás parcelas hipotéticas que resultan de dividir a superficie bruta do ámbito entre a parcela mínima edificable establecida polo plan.

$\text{GRAO DE CONSOLIDACIÓN (\%)} = \text{COEFICIENTE CORRECTOR } 1,75 \times \frac{\text{N}^\circ \text{ PARCELAS EDIFICADAS}}{\text{N}^\circ \text{ PARCELAS EDIFICABLES}} \times 100$

3.4 Tramitación do plan de desenvolvemento dos núcleos rurais.

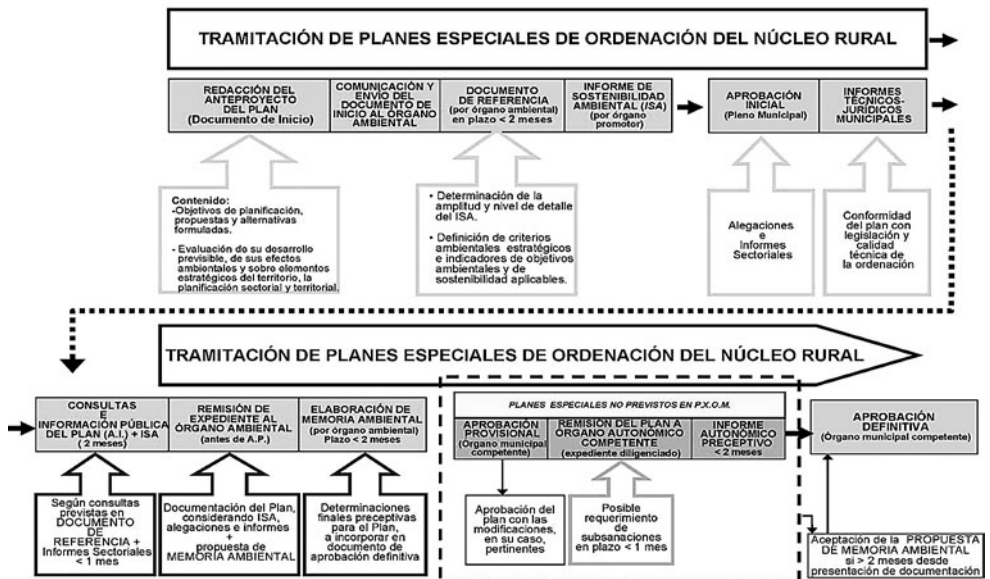
A *Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia* establece no seu artigo 86º o procedemento para a tramitación do plan de desenvolvemento; detallando no seu seguinte artigo 87º o que corresponde especificamente aos PLANS ESPECIAIS DE ORDENACIÓN DO NÚCLEO RURAL.

Seguidamente, exprésase esquematicamente o devandito procedemento.

TRAMITACIÓN DEL PLANEAMIENTO DE DESARROLLO

(Cuando deban someterse a Evaluación Ambiental Estratégica)

(Ley 2/2010, de 25 de marzo, de medidas urgentes de modificación de la Ley 9/2002, de 30 de diciembre, de ordenación urbanística y protección del medio rural de Galicia)



Bibliografía

<http://www.ige.eu/igebdt/servlet>

INE. Padrón. Explotación estadística e Nomenclátor.

<http://www.axenciaurbanistica.es>

http://cmati.xunta.es/portal/webdav/site/cptopv/shared/es/pdfs/DXSP/Doc_Inicio_Directrices_Ordenacion.pdf.

http://www.cmati.xunta.es/portal/webdav/site/cptopv/shared/es/pdfs/dxu/Planeamiento/Planeamiento_2011/20110406/PLANEAMIENTO_GALICIA_10-05-2011.pdf.

FARIÑA TOJO, J. "Los asentamientos rurales en Galicia". IEAL. Madrid, 1980.

PRECEDO LEDO, A. "Galicia: estructura del territorio y organización comarcal". 1987.

LÓPEZ PORTO, P. "O solo de núcleo rural na Lei 9/2002". EGAP, 2.008.

SANTA CRUZ CHAO, J.M. "Relación entre variables del medio natural, forma y disposición de los asentamientos en tres comarcas gallegas". CUADERNOS DE INVESTIGACIÓN URBANÍSTICA, 1.995.

MEILÁN GIL, J.L. "Los núcleos rurales en la ley del suelo de Galicia". ANUARIO DA FACULTADE DE DEREITO nº 5, 2.001. p. 443-545.

<http://ruc.udc.es/dspace/bitstream/2183/2120/1/AD-5-19.pdf>



Diccionario da Real Academia Galega: <http://www.realacademiagalega.org/diccionario>

Lei 11/1985, de adaptación da do solo a Galicia.

Normas complementarias e subsidiarias de plan das provincias da Coruña, Lugo, Ourense e Pontevedra, do 14 de maio de 1991.

Lei 1/1997, do 24 de marzo, do Solo de Galicia.

Lei 6/1998, do 13 de abril, sobre Réxime do Solo e Valoracións.

Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

Lei 8/2007, do 28 de maio, de solo e R.D.L. 2/2008, do 20 de xuño, polo que se aproba o texto refundido da lei de solo.

Lei 2/2010, do 25 de marzo, de medidas urxentes de modificación da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

Plan Xeral de Pontevedra, 1.985.

Normas Subsidiarias de Plan do Grove, 1.996.

Plan Xeral de Ordenación Municipal de Lalín, 1.999.

SOLO DE NÚCLEO RURAL
Javier Bugallo Thielem
Páxs. 57-91

Regap

MONOGRÁFICO
Ordenación do territorio e urbanismo